לקוטי אמרים
— תניא —

פרק נג

בפרק נ״ב ביאר אדה״ז, שאור השכינה, שהוא אור שלמעלה מהעולם בתכלית, זקוק ללְבוּש כדי שיוכל להאיר בעולם. ומהו לבוש זה — התורה: בכל עולם, ה״מוחין״ והתורה שבאותו עולם, דהיינו בחינות חכמה בינה ודעת שבו, הם ״היכל קדשי־קדשים״ שבאותו עולם, שבו שורה השכינה. ולאחרי שהשכינה (המלובשת בבחינות חב״ד שבאותו עולם) יורדת לבחינת **המלכות** שבאותו עולם, מתהווים ממנה הנבראים והענינים השייכים לאותו עולם; ועוד זאת, שעל־ידי ירידה זו יורד אור השכינה באופן שיוכל להאיר ב״היכל קדשי־קדשים״ של העולם שלמטה ממנו במדרגתו. ונתבאר שכן הוא בכל העולמות, עד לעולם העשי׳ הרוחני.

ובפרק נ״ג יבאר אדה״ז את אופן הארתו של אור השכינה בעולם הזה הגשמי: בזמן בית־המקדש האיר אור השכינה ב״בית קדשי־הקדשים״ שבבית־המקדש; ובזמן הזה מאיר אור השכינה בתורה שהאדם לומד, ועל־ידי המצוות שהוא מקיים. ועוד יבאר את חילוקי המדרגות בין מדרגת השכינה שהאירה בבית־המקדש הראשון, מדרגת השכינה שהאירה בבית־המקדש השני, ומדרגת השכינה המאירה בזמן הזה על־ידי תורה ומצוות.

◆◇ פרק נג והנה כשהיה בית ראשון קיים שבו היה הארון והלוחות בבית ק"ק היתה השכינה שהיא מלכות דאצילות שהיא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה שורה שם ומלובשת בעשרת הדברות ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום יותר מגילויה בהיכלות

והנה, כשהיה בית ראשון (בית־המקדש הראשון) **קיים, שבו היה הארון והלוחות בבית קדשי קדשים, היתה השכינה, שהיא** בחינת **מלכות דאצילות, שהיא בחינת גילוי אור אין סוף ברוך הוא** — שענינה הוא, שאור שבעצם מהותו הוא אין־סוף, למעלה מהעולם, מתגלה בעולם — בחינה זו של שכינה היתה **שורה שם** — בבית קדשי־הקדשים שבבית־המקדש, **ומלובשת בעשרת הדברות** — שבלוחות, שהיו מונחים בארון שבבית קדשי־הקדשים, **ביתר שאת ויתר עז, בגילוי רב ועצום יותר מגילויה** של השכינה **בהיכלות** קדשי קדשים שלמעלה

בית ראשון .. היתה השכינה .. שהיא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה שורה שם: **ראה גם תו"א ויצא כב, ד**[1]**. וישב כז, א**[2]**. לקו"ת נשא כא, ב**[3]**.** ביתר שאת ויתר עז: **ע"ד לשון הכתוב — ויחי מט, ג.**

1) ושם: „לאה ורחל הם אותיות המחשבה ואותיות הדיבור שהם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא .. שבזמן שבהמ"ק הי' קיים היו שני הבחינות מאירים בא"י". 2) ושם: „בזמן שהיה בהמ"ק קיים הי' נמשך .. מגילוי אא"ס ב"ה בהיכל קדשי קדשים כו' כמ"ש בתניא". 3) ושם: „ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה מאצילות לבי"ע, שזהו ענין המשכן ומקדש כמ"ש בסש"ב פ' נ"ג".

○ **א. כשהיה בית ראשון קיים שבו היה הארון והלוחות .. והלוחות מעשה אלהים המה:** לכאורה יש מקום לשאול: הרי הלוחות שהיו בביהמ"ק היו הלוחות השניות (שהרי הלוחות הראשונות נשתברו), שבהם נאמר[1] „פסל לך גו'", היינו שלא היו „מעשה אלקים".

והמענה לזה — בשני אופנים:

א) בכל ענין שכלי ישנה תחלה ההנחה השכלית הכללית, ואח"כ פירוט הענינים. ובענינו: עיקר כוונת אדה"ז היא לומר שבבית ראשון הי' גילוי „חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא", ו„לא .. כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ז הגשמי", ועל זה הביא תחילה שבביהמ"ק היו הארון והלוחות; ואח"כ מבאר פרטי הנחת הענין — מעלת הלוחות בכלל (ולאו דוקא הלוחות שהיו בבית ראשון), שהיו „מעשה אלקים" ו„מכתב אלקים" (וענין זה — „מכתב אלקים" — הרי הי' גם בלוחות שניות).

ב) בדרך כלל יש ג' שיטות בלוחות השניות[2]: (א) שיטת ר' סעדי' גאון[3] ש„השניים נכבדים מהראשונים". (ב) האבן עזרא[4] חולק עליו, ואומר שהחילוק בין הלוחות הי' באופן התאמתם למדת הארון: את הלוחות הראשונות — עשה הקב"ה בעצמו באופן שיהיו כפי מדת הארון; ובלוחות השניות, שבהם נאמר „פסל לך גו'" — משה רבינו הוא שהשוה את מדתם למדת הארון. (ג) שיטת הרמב"ן, שלאחר שנחקק בלוחות „מכתב אלקים", פעל דבר זה גופא שהלוחות יהיו גם „מעשה אלקים" (ע"ד שעשיית מצוה בדבר גשמי פועלת עלי' בדבר הגשמי, עד שניכרת בו האלקות[5] שבו)[6].

(כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ[7])

ב. בבית ק"ק .. השכינה .. לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ז הגשמי כי .. הלוחות מעשה אלהים המה .. למעלה מהטבע של עוה"ז הגשמי הנשפע מהארת השכינה שבהיכל ק"ק דעשיה .. אלא .. מלכות דאצי' ודבריא' לבדן .. הן הנקראות בשם שכינה השורה בק"ק כו': וכן מבואר ברמ"ז[8], שע"י הקמת המשכן „האיר אור הבריאה על המשכן התחתון שלא ע"י אמצעות היצירה". אלא שאדה"ז הוסיף בזה ביאור, שמזה נמשכת ההנהגה למעלה מהטבע.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ[9])

ג. השכינה .. שורה .. ומלובשת בעשרת הדברות

1) תשא לד, א. **2)** ראה גם תוספתא ב"ק רפ"ז. מפרשים לאבות פ"ה מ"ו. זח"ב פד, ב. קיג, ב. מו"נ ח"א פס"ו. שיעור קומה סי' מט. המשך תרס"ו ע' קיד ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' סז ואילך. אוה"ת תשא ע' ב'כא ואילך. **3)** ראה ראב"ע תשא שם. **4)** שם לב, טז. **5)** ראה בפרטיות יותר בהמשך הענין סה"ש שבהערה 7 (ע' 124). וראה גם תו"מ חמ"ט ע' 99 בשוה"ג, ובשוה"ג להע' 136. **6)** אולי הכוונה שמ"ש בתניא על הלוחות שבארון „והלוחות מעשה אלקים המה" הוא לפי שיטת הרמב"ן, שגם הלוחות השניות היו „מעשה אלקים" לאחר שנכתב בהם „מכתב אלקים". ויתכן שהכוונה היא שלפי כל ג' השיטות שייך גם בלוחות השניות „מעשה אלקים": לפי שיטת הרס"ג — שהרי השניים נכבדים מהראשונים, שהיו „מעשה אלקים"; לפי שיטת הראב"ע — שהרי החילוק הוא רק באופן התאמתם של הלוחות לארון, אבל עצם העשי' היתה „מעשה אלקים" גם בלוחות השניות; ולפי שיטת הרמב"ן — כיון שלאחר שנכתב בלוחות השניות „מכתב אלקים" נעשו גם הם „מעשה אלקים" (המו"ל). **7)** סה"ש תש"ג ע' 123 ואילך. **8)** לזח"ג ג, ב (ד"ה לאו ריש'). **9)** אוה"ת שה"ש ע' תפ.

ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום יותר מגילויה .. בעולמות עליונים: והיינו מפני שעשרת הדברות שבלוחות אבן (ש„המכתב מכתב אלקים הוא") הם בדברים תחתונים דוקא („לא תגנוב" וכה"ג), שיש בהם בהעלם מאורות הגנוזים בעצמות א"ס (כנ"ל[10] שההאצלה מהעצמות היא באופן שהתחתון נעשה עליון).

ולכן הי' בזמן ביהמ"ק בחי' גילוי עצמות אור א"ס בהיכל ק"ק דבריאה עד היכל ק"ק דביהמ"ק, מפני הלוחות שהיו שם, ומטעם הנ"ל[11] [משא"כ בגלות, שאף ש„מלא כל הארץ כבודו"[12], „ומלכותו בכל משלה"[13] — אין זה אלא בדרך השתלשלות מעילה לעילה, מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה כו' עד היכל ק"ק דעשי', בריבוי צמצומים והעלמות עד אין שיעור].

(כ"ק אדמו"ר הזקן[14])

ד. ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום: נקט ד' לשונות — „יתר שאת", „יתר עז", „רב" ו„עצום". ונחלקים לב' חלוקות: „ביתר שאת ויתר עז" — חלוקה אחת, ו„בגילוי רב ועצום" — חלוקה אחת (שהרי „ביתר שאת ויתר עז" מחוברים בוא"ו המחבר, וכן „רב ועצום" מחוברים בוא"ו המחבר, משא"כ בתיבת „בגילוי" לא נקט „ובגילוי" בוא"ו המחבר, היינו ש„בגילוי רב ועצום" הוא חלוקה בפ"ע).

ועוד יש לדייק, שבחלוקה הא' („ביתר שאת ויתר עז") נקט תיבת „יתר" על כל אחד מהלשונות בפ"ע, ואילו בחלוקה הב' („בגילוי רב ועצום") נקט תיבת „בגילוי" רק פעם אחת על שני הלשונות יחד.

ויש לבאר:

ד' הלשונות — הם כנגד ד' מוחין: חכמה, בינה, ודעת הנחלק לחסד וגבורה (כמו ד' פרשיות דתפילין[15], ד' כוסות דפסח[16] וכדומה).

ובפרטיות:

„שאת" — הוא חכמה, כדכתיב גבי כהונה[17] „וישא אהרן את ידיו", וכהונה היא בחי' חכמה (כידוע[18] בענין טהרת הנגעים ע"י הכהן), וכן „אהרן" בגימטריא ע"ב קפ"ד[19] דחכמה[20]. וכן בזה"ק[21] איתא: „הגבה למעלה[22] דא אות יו"ד רישא דבשמא קדישא", הרי שחכמה (יו"ד) הוא „הגבה למעלה", והיינו „שאת"[23].

„עז" — הוא בינה, כי שם ס"ג עם י"ד אותיות (ד' דפשוט וי' במילוי[24]) בגימטריא ע"ז. וזהו ש„עז" פירושו תוקף, כי בינה הוא מקור הגבורות, ו„עז" הוא מלוכה[25], כי „אית מלך לעילא"[26] שהוא בינה[27].

ושנים אלו — „שאת" ו„עז" — הם חלוקה בפ"ע, כי חכמה ובינה הן עיקרי המוחין, והן „תרין רעין דלא מתפרשין"[28]. ונקט „יתר" בכל אחד מהם בפ"ע, כי כל אחד מהם הוא מוח שלם בפ"ע. ולא נקט לגביהם „בגילוי", כי חכמה ובינה הן „נסתרות"[29].

וממשיך „ובגילוי רב ועצום"[30]: „בגילוי" — קאי על מוח הדעת, שהוא בגילוי (ולא כמו חו"ב שהן „נסתרות"), „רב" — הוא עטרא דחסד שבדעת, ו„עצום", שפירושו „תקיף"[31] — הוא עטרא דגבורה שבדעת[32]. ונקט על שניהם יחד „בגילוי" פעם אחת, כי שניהם הם במוח אחד, מוח הדעת הנחלק לשנים.

וזהו מ"ש אדה"ז כאן שהשכינה שורה בבית ק"ק דבית ראשון — שקה"ק הוא המוחין, חו"ב וחו"ג — „ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום יותר מגילוי' בהיכלות ק"ק שלמעלה", כי אף שגם ק"ק שלמעלה הוא מוחין, מ"מ בק"ק דבית ראשון המוחין חו"ב הם „ביתר שאת ויתר עז", והמוחין חו"ג הם „בגילוי רב ועצום", וכמובן.

(מוהרלוי"צ אבי כ"ק אדמו"ר[33])

ה. יותר מגילויה בהיכלות ק"ק שלמעלה בעולמות

10) לעיל פנ"ב אות יא. **11)** כלומר: הגילוי הוא „מפני הלוחות שהיו שם" (בהיכל ק"ק דביהמ"ק), „ומטעם הנ"ל" (שעשה"ד מדברים בדברים תחתונים), אלא שהלוחות (שבביהמ"ק) פעלו שעי"ז ניתוסף גם בהגילוי שבהיכל ק"ק דבריאה — כצ"ל כדי שלא יקשה מיני' ובי'. וכמ"ש באוה"ת (במדבר ע' טז) בענין החילוק בין הגילוי דבריאה מצ"ע ובין הגילוי דבריאה כשמאיר בה מאצי' (כ"ק אדמו"ר — „שיעורים בספר התניא" ע' 732 הערה 1). **12)** ישעי' ו, ג. וראה לעיל רפנ"א. **13)** תהלים קג, יט. **14)** סידור (עם דא"ח) ח"א קנב, ד. **15)** ראה זח"ג רסב, א. לעיל פמ"א. ובכ"מ. **16)** ראה פע"ח שער חג המצות פ"ז. אוה"ת וארא ע' ב'תקפז ואילך. **17)** שמיני ט, כב. **18)** ראה ע"ח שער לח (שער לאה ורחל) פ"ז. לקו"ת ר"פ מצורע. ועוד. **19)** קפ"ד — אחוריים דשם ע"ב (יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, יו"ד ה"י, יו"ד). **20)** מאו"א אות אל"ף סקל"ט. **21)** ח"ג ב, א. **22)** ישעי' ז, יא. **23)** ומה שידוע ש„שאת" היא לאה (ראה ע"ח שם) — הוא כי לאה מקבלת מחכמה, כמ"ש בפע"ח (שער העמידה ספי"א. ועיין גם כוונת תיקון חצות (פע"ח שער תיקון חצות פ"ד) בפי' „ומספד בירושלים"). והרי מוחי חו"ב דלאה נעשים ע"י נשיאות כפים, כמ"ש בע"ח (שם פ"ה) ובכוונת ברכת כהנים (פע"ח שער חזרת העמידה פ"ו). **24)** היינו שם ס"ג במילואו, שהוא י' אותיות (יו"ד ה"י וא"ו ה"י). **25)** ב"ר פצ"ט, ו. פרש"י ויחי מט, ג. **26)** זח"ב סז, ב. ועיי"ש ד, א בפירוש „בית המלך". **27)** ולכן „עז" קאי על רחל (מלכות), כי רחל מקבלת מבינה, כמ"ש בכוונת תיקון חצות שם בפי' „בכי' בציון", עיי"ש. **28)** ראה זהר ח"ב נו, א. ח"ג ד, א. **29)** נצבים כט, כח. זח"ג קכג, ריש ע"ב (ברע"מ). תקו"ז ת"י (כה, ב). ועוד. **30)** בהבא לקמן — ראה גם לעיל פכ"ו אות לא. **31)** תרגום אונקלוס עה"פ וירא יח, יח. שמות א, ט. ועוד. **32)** ראה זח"ג רצא, א (באד"ז). **33)** לקוטי לוי"צ לתניא ע' כג ואילך.

ליקוטי אמרים

ק"ק שלמעלה בעולמות עליונים כי עשרת הדברות הן כללות התורה כולה דנפקא מגו חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא וכדי לחקקן בלוחות אבנים גשמיים לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ז הגשמי כי עוה"ז הגשמי מתנהג בהתלבשות הטבע הגשמי והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא למעלה מהטבע של עוה"ז הגשמי הנשפע מהארת השכינה שבהיכל ק"ק דעשיה שממנה נמשך אור וחיות לעולם העשיה שגם עוה"ז בכללו אלא בחי' חכמה עילאה דאצילות שהיא כללות

קדשי קדשים שלמעלה בעולמות עליונים — עולם הבריאה, עולם היצירה ועולם העשי' הרוחני. ואף שבית־המקדש הוא בעולם הזה הגשמי — אעפ"כ האירה בו השכינה ביתר שאת ויתר עז מהארתה בעולמות העליונים, וטעם הדבר: **כי עשרת הדברות הן כללות התורה כולה** — הן כוללות את התורה כולה, כמבואר באזהרות רב סעדי' גאון שבעשרת הדברות כלולות כל תרי"ג מצוות התורה, **דנפקא מגו חכמה עילאה** — שהיא (התורה) יוצאת מתוך „חכמה עילאה" (ספירת החכמה שבעולם האצילות), **דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא** — שהיא למעלה מעלה מ„עלמא דאתגליא" (ספירת המלכות שבעולם האצילות, בחינת שכינה, הנקראת „עלמא דאתגליא" לפי שהיא ראשית התגלות אור אין־סוף); וכמו שנתבאר לעיל (פנ"ב), שמטעם זה בכח התורה להיות לבוש, שבו יתלבש אור השכינה ועל־ידו יתקבל אור השכינה בנבראים, ואעפ"כ לא יתבטל הלבוש בפני אור השכינה המתלבש בו. וזוהי מעלת גילוי השכינה בבית־המקדש מצד מדרגת האור שהאיר בו — בחינת „חכמא עילאה", מאחר שעשרת הדברות שבלוחות הם „כללות התורה כולה".

עשרת הדברות הן כללות התורה כולה: **זח"ב צ, ב. וראה אזהרות רב סעדי' גאון.** דנפקא מגו חכמה עילאה: **ע"ד לשון הזהר – ח"א רז, א.** לא ירדה .. בהיכל ק"ק דעשיה .. אלא .. במלכות דאצי' ודבריא' לבדן: **ראה גם לקו"ת במדבר ד, א**[4]**. דרושים ליוהכ"פ עא, ב**[5]**. דרושים לשמע"צ צב, א**[6]**. וראה שה"ש נא, ב**[7]**. תו"א לך לך יב, א**[8]**.** והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא: **תשא לב, טז.** עוה"ז הגשמי הנשפע מהארת השכינה שבהיכל ק"ק: **בענין ההשפעה הנמשכת מהיכל ק"ק – ראה תו"א מג"א ק, ד.**

4) ושם: „בזמן בהמ"ק .. ירידתה אז הי' רק להיכל ק"ק דבריאה .. וע' בסש"ב ח"א פנ"ג". 5) ושם: „וזהו ענין שהכה"ג נכנס ביוהכ"פ לבית דקה"ק .. שעלייתו הי' רק עד היכל קדה"ק דבריאה, ע' בסש"ב פנ"ג". 6) ושם: „ע' בע"ח שער כסא הכבוד שהוא היכל קה"ק דבריאה, וע' בסש"ב (ח"א פנ"ג)". 7) ושם: „כידוע מענין רגלי' יורדות כו' שמתלבשת גם בהשרים של עובדי כוכבים להחיותם, אבל בזמן בהמ"ק לא היתה מתלבשת בהם, לכן נק' בהמ"ק הדום רגלי אלקינו .. ואולי הדום זהו הפרסא שבבי"ע עצמו בין עולם לעולם או היכל ק"ק דיצירה ועשי'". 8) ושם: „בהמ"ק שם הי' מקור ההשפעה וגילוי השכינה בקדה"ק, ולהיות ההשפעה נמשך משם ולהלאה .. נמשך ע"י מסך מבדיל, והוא הפרוכת המבדיל בין קדה"ק ששם הי' גילוי השכינה לבחי' קדש כו'".

עליונים: מפשטות הלשון משמע שהכוונה ב„עולמות עליונים" היא רק ליצירה ועשי' (ולא להיכל ק"ק שבעולם הבריאה), וכהטעם: „כי **עשרת הדברות הן כללות התורה .. נתלבשה במלכות דאצי' ודבריאה** לבדן, **והן .. הן הנקראות בשם שכינה השורה בק"ק דבית ראשון כו'"** [**וא"כ בהיכל ק"ק דבריאה, ששם שורה מלכות דאצי' שלא ע"י התלבשות אפילו במלכות דבריאה** (**כנ"ל**[34]) — **הגילוי הוא** יותר **מהגילוי בבית ק"ק שבבית ראשון, ששם הגילוי הוא ע"י התלבשות במלכות דבריאה**].

אלא שאין נראה לפרש כן, כי: (א) עפ"ז צע"ג כל האריכות בענין מהות הגילוי שבעשה"ד – „עשרת הדברות הן כללות התורה כולה כו'" (שהרי לפי הנ"ל החילוק בין הגילוי בבית ק"ק למטה ובין הגילוי בהיכלות ק"ק בעולמות עליונים אינו במהות הגילוי, אלא באופן המשכתו). (ב) צע"ג האריכות שלפנ"ז: **„ביתר שאת ויתר עוז בגילוי רב ועצום" – איך מעלת הגילוי היא „ביתר וכו' וכו'" לגבי העולמות העליונים, אם החילוק ביניהם הוא רק ההתלבשות במלכות דיצירה. (ג) ועיקר: בסידור שער הת"ת**[35] **משמע כמעט בפירוש** שהפירוש בתניא (**דעלי' קאי בסידור שם**) **הוא שהגילוי בבית ק"ק שבביהמ"ק הוא למעלה** מכל **עולמות עליונים**[36].

ולכן נראה שמפרש כאן ב' **מעלות בהגילוי שבביהמ"ק:**

34) פנ"ב. **35)** סידור (עם דא"ח) ח"א קנב, ד (נעתק לעיל אות ג). **36)** וכ"מ באוה"ת במדבר ס"ע טז. וצע"ק באוה"ת נשא ריש ע' רלג (נעתק לקמן אות ח), שמפרש בתניא שהגילוי שבקה"ק הוא מבחי' ממכ"ע.

ועוד מעלה בגילוי השכינה בבית־המקדש — מצד אופן המשכתו: **כדי לחקקן** (את עשרת הדברות) **בלוחות אבנים גשמיים, לא ירדה** „חכמה עילאה", שהיא התורה, **ממדרגה למדרגה, כדרך השתלשלות העולמות** — המשתלשלים מעולם עליון יותר לעולם תחתון יותר, **עד עולם הזה הגשמי** — כפי הסדר הרגיל, שעד שההשפעה יורדת לעולם הזה הגשמי, עלי׳ לעבור דרך השתלשלות העולמות, עולם היצירה ועולם העשי׳ הרוחני, שלמעלה מהעולם הזה הגשמי, ורק אז יורדת אל העולם הזה הגשמי; אבל בלוחות לא היתה ירידה זו, **כי עוה״ז הגשמי מתנהג בהתלבשות הטבע הגשמי** — ההשפעה האלקית היורדת לעולם הזה הגשמי מתלבשת בלבוש הטבע, ואילו בלוחות לא הי׳ כן, אלא **והלוחות מעשה אלהים המה** — בריאה אלקית, היינו שניכרת בה האלקות שבה, ולא הטבע, **והמכתב** (הכתב שבלוחות) **מכתב אלהים הוא** — כתב אלקי, שניכרת בו אלקות, **למעלה מהטבע של עוה״ז הגשמי, הנשפע** (עוה״ז הגשמי מקבל השפעתו) **מהארת השכינה שבהיכל קדשי קדשים דעשיה, שממנה** (מהארת שכינה זו) **נמשך אור וחיות לעולם העשיה, שגם עוה״ז בכללו** — הן עולם העשי׳ הרוחני והן עולם העשי׳ הגשמי, שהוא העולם הזה, כלולים בעולם העשי׳, המקבל חיות מהארת השכינה שב„היכל קדשי־קדשים" שבעולם העשי׳ (לאחרי התלבשותה בספירת המלכות, כנ״ל פנ״ב); ואילו בלוחות לא היתה ההשפעה מ„היכל קדשי־קדשים" שבעולם העשי׳, **אלא בחינת חכמה עילאה דאצילות, שהיא כללות התורה שבי׳ הדברות, נתלבשה במלכות**

(א) מצד האור — „עשרת הדברות הן כללות כו׳״[37], (ב) מצד אופן המשכתו — „וכדי לחקקן .. לא ירדה כו׳״. ובסידור[38] מביא מעלה שלישית — לפי שעשה״ד הם בדברים תחתונים.

והמעלה בגילוי זה לגבי כל **עולמות העליונים: (א) גילוי עצמות אוא״ס כו׳ — „מפני הלוחות שהיו שם ומטעם הנ״ל״[39]. (ב) השגת המהות, לא רק ידיעת המציאות[40]. (ג) בחי׳ שלמעלה מסובב וממלא[41], בחי׳ עונג העליון[42].**

(כ״ק אדמו״ר[43])

○ **ו. עשרת הדברות הן כללות התורה כולה: להעיר מפיה״מ ורע״ב תמיד פ״ה מ״א[44].**

ולהעיר מדלעיל רפ״כ[45].

(כ״ק אדמו״ר[46])

ז. וכדי לחקקן בלוחות אבנים גשמיים לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות .. אלא .. נתלבשה במלכות דאצי׳ ודבריא׳ לבדן והן לבדן .. הן הנקראות בשם שכינה השורה בק״ק דבית ראשון ע״י התלבשותה בי׳ הדברות החקוקות בלוחות שבארון: היינו שהגילוי המלובש בארון (ועד״ז בשאר הכלים — המנורה, השולחן והמזבח) הי׳ גילוי אור פנימי **(חב״ד דבריאה). ולפיכך לא הי׳ הארון תופס מקום כלל[47], כי המקום (אור פנימי) הי׳ בטל במציאות לגבי גילוי אלקות שלמעלה מבחי׳ מקום (אור המקיף השורה בהיכל ק״ק).**

(כ״ק אדמו״ר הצ״צ[48])

ח. בחי׳ חכמה עילאה דאצילות .. נתלבשה במלכות דאצי׳ ודבריא׳ לבדן .. הן הנקראות בשם שכינה השורה בק״ק .. ע״י התלבשותה בי׳ הדברות החקוקות בלוחות שבארון: מהמבואר כאן נמצא שהגילוי אלקות שבארון הוא מבחי׳ ממלא כל עלמין [שהרי נתבאר לעיל[34] שבחי׳ אור א״ס המתלבש בהיכל קה״ק דבריאה „הוא מקור החיות אשר העולמות מקבלים כל א׳ בפרטות", היינו שהוא בחי׳ מקור להתלבשות החיות שבבחי׳ ממלא, וכנ״ל[49] שהמשל לזה הוא גילוי הנשמה שבמוח], שהוא למטה במדריגה מבחי׳ הסובב [שהמשל לזה הוא רצון הנפש,

37) ראה גם ביאור תניא לר״י קארף (הוצאת תשכ״ד) ע׳ פט (ושם: „ואפ״ל שזהו דקאמר ע״ז כי י׳ הדברות הן כללות התורה כולה דנפקא מחכמה עילאה .. והיינו שזהו הגילוי יותר שהי׳ בבית ראשון, שהי׳ התלבשות חכמה עילאה במלכות .. ולפ״ז יש פעולת י׳ הדברות בב׳ ענינים, הא׳ התלבשות חכמה דאצי׳ שהיא כללות התורה שבי׳ הדברות במלכות דאצי׳ ודבריאה, והב׳ התלבשות השכינה שהיא מלכות דאצי׳ ודבריאה עם הא״ס שבתוכן בי׳ הדברות שבלוחות"). **38)** שם (נעתק לעיל שם). **39)** סידור שם. **40)** כן משמע באוה״ת במדבר שם. **41)** וכיון שמבחי׳ ממלא נמשך מקום, ומבחי׳ סובב למעלה ממקום — הרי מהבחי׳ שלמעלה משניהם (שהאירה בקה״ק, כבפנים) נמשך „מקום ארון (וביחד עם זה) אינו מן המדה" (יומא כא, סע״א. וש״נ)*. וראה גם לקמן אות ז. **42)** כן משמע באוה״ת נשא שם (נעתק לקמן אות ח).

43) הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי״ק). „שיעורים בספר התניא" ע׳ 732 הערה 1. **44)** בפיה״מ: „עיקר הדת וראשיתו". וברע״ב: „עיקר התורה". **45)** ושם: „שני דברות הראשונים אנכי ולא יהי׳ לך הם כללות כל התורה כולה". **46)** „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות". הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי״ק). **47)** נסמן לעיל הערה 41. **48)** סהמ״צ להצ״צ מצות בנין מקדש (דרמ״צ פו, ב). **49)** פנ״א.

*) אבל אין לומר שענין „מקום ארון אינו מן המדה" נמשך מבחי׳ עולם הבריאה, שהוא עולם (מקום) אבל אינו בחי׳ מציאות יש בהתגלות (למעלה ממקום) — כי בריאה היא רק התחלת (אפשריות) היש, ולא חיבור מקום ולמעלה ממקום כאחד, שהוא ענין „נמנע הנמנעות" שלמעלה מזה.

פרק נג ליקוטי אמרים

[עד, א]

התורה שבי' הדברות, נתלבשה במלכות דאצילות ובמלכות דבריאה לבדן והן לבדן — חכמה דאצילות כפי שהיא מלובשת במלכות דאצילות ובמלכות דבריאה, ללא התלבשות נוספת, **המיוחדות באור אין סוף שבתוכן, הן הנקראות בשם שכינה, השורה בקדשי קדשים דבית ראשון, ע"י התלבשותה של השכינה בי' הדברות החקוקות בלוחות שבארון בנס** — שלמעלה מהטבע, כדברי חז"ל (שבת קד, א) „מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין" (כי מאחר שהאותיות היו חקוקות מעבר לעבר, לא היו האותיות מ"ם סתומה וסמ"ך יכולות לעמוד אלא בדרך נס, שהרי באותיות אלו החלל מקיף את כל פנים האות); **ועשרת הדברות שבלוחות היו מעשה אלהים חיים** [„אלקים חיים" **הוא** השם השורה בספירת הבינה דאצילות, הנקראת **עלמא דאתכסיא** — עולם שהוא מכוסה ונעלם, **המקנן** ומאיר **בעולם הבריאה** — כי עולם הבריאה הוא עדיין

התורה שבי' הדברות נתלבשה במלכות דאצי' ודבריא' לבדן והן לבדן המיוחדות באור א"ס שבתוכן הן הנקראות בשם שכינה השורה בק"ק דבית ראשון ע"י התלבשותה בי' הדברות החקוקות בלוחות שבארון בנס ומעשה אלהים חיים [הוא עלמא דאתכסיא המקנן

[עד, ב]

בק"ק דבית ראשון .. ובבית שני כו': **בביאור החילוק ביניהם — ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נז, ג ואילך**[9]. החקוקות .. בנס: **אבות פ"ה מ"ו. ירושלמי שקלים פ"ו ה"א (עיי"ש). וראה גם שבת קד, א.** המקנן בעולם הבריאה: **ראה תקו"ז ת"ו (כג, א). לעיל פל"ט. פנ"ב.**

9) ושם: „בית ראשון הי' מבחי' ה' עילאה בינה .. עלמא דחירות .. והיא בחי' עלמא דאתכסיא, וע"כ הי' בו הארון וכפורת שהם ג"כ מבחינה זו .. אבל בית שני חסר בחי' ה' עילאה ולא הי' בו גילוי הה' דברים שהם מבחי' ה' עילאה מפני שהי' מבחי' ה' תתאה ולכן לא הי' בו חירות .. ועיין בסש"ב פנ"ג ההפרש בין בית ראשון לבית שני, שבבית ראשון הי' נמשך ומאיר מבחי' האור המקנן ומאיר בעולם הבריאה שהוא מבחי' בינה דאצילות, משא"כ בבית שני כו' ע"ש כו'".

שהוא גבוה מכחות הנפש המתפשטים בגוף[50]**], ואצ"ל שהוא למטה הרבה במדריגה מבחי' פנימיות הרצון, שהוא למעלה גם מהסובב**[51].

ויש להבין איך יתיישב זה עם המבואר במ"א[52] **שגילוי אלקות שבארון שרשו מבחי' פנימיות הרצון שלמעלה גם מהסובב**[53]**, כי בארון היו עשרת הדברות שבלוחות, שדבר ה' שבהם נמשך מעצמיות אוא"ס ב"ה, שמבחי' מלכות שבו (שהוא הדיבור דאנכי**[54]**) נעשה כתר לנאצלים (וכידוע**[55] **שמבחי' הקו נעשה העיגול הראשון). וכמבואר בענין מעלת התומ"צ (שעשה"ד הם כללותן), שהן בחי' פנימיות הרצון, ובחי' הרצון הנקרא סוכ"ע הוא רק חיצוניות לגביהן (כמארז"ל**[56] **„תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית כו'").**

וביאור הענין:

איתא בזהר[57]**: „תלת רישין אתגליפו דא לגו מן דא, רישא חדא חכמתא סתימאה כו'", ו„רישא תנינא" הוא בחי' גלגלתא**[58]**, ומובן מזה שבחי' גלגלתא היא למעלה ממוחא סתימאה. ולאידך הרי אנו רואים שהמוח נעלה מהגולגולת, שהרי ניקב קרום של מוח במשהו טרפה**[59]**, כי בו תלוי' החיות, משא"כ בגולגולת אינה טרפה עד שנחבסה ברובה**[60].

ונתבאר במ"א[61]**, שבאמת לא ראי זה כראי זה: מה שהחיות תלוי' במוח — הוא לפי שהמוח הוא בחינה** פנימית **יותר מהגולגולת; אבל מ"מ הגולגולת נעלית ממנו, שהרי היא מקפת עליו, שהוא הוראה על גדולתה עליו. וכן הוא גם ברוחניות: השכל (בחי' מוחא) הוא פנימיות, שהרי יש בו טוב טעם יותר מן הרצון (בחי' גלגלתא), שבאמרו „כך הוא רצוני" הרי זה חיצוניות בלבד; ומ"מ כח הרצון גדול ורב מן השכל, כי הוא מבחי' עצמיות הנפש והוא בחי' מקיף.**

אמנם, בחי' העונג, שהוא פנימיות הרצון — מתגלה במהות השכל יותר מברצון, שהרי למשיג השכלה יש תענוג, משא"כ לשומע רצון המלך.

ועד"ז יובן למעלה: בחי' גלגלתא היא למעלה מבחי' מוחא, כי היא בחי' מקיף, שאורו גדול הרבה יותר מהפנימי

50) ראה בארוכה לקו"ת נשא כד, א. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקטז ואילך. **51)** ראה לקו"ת שם, ד ואילך. מאמרי אדה"ז שם ע' תקכ ואילך. אוה"ת נשא ע' רלא. **52)** לקו"ת שם. מאמרי אדה"ז שם ע' תקכג. **53)** ולכן היו היריעות במשכן [שהן בחי' אורות מקיפים, כמ"ש (תהלים קד, ב) „נוטה שמים כיריעה", והיינו בחי' כתר עליון שהוא רצה"ע הסוכ"ע] פרושות רק לאוהל על הארון, היינו שהארון הוא העיקר, מאחר ששרשו בעצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' המקיפים דרצה"ע. **54)** ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' מב. **55)** ראה ע"ח שער א (שער עיגולים ויושר) ענף ב. **56)** שבת פח, א. **57)** ח"ג רפח, ב (באד"ז). **58)** ראה ע"ח שער יג (שער א"א) פ"ג. **59)** חולין מב, א (במשנה). **60)** שם, ב. **61)** ראה לקו"ת נצבים מט, ג. שה"ש כב, ד. סהמ"צ להצ"צ שורש מצות התפלה פמ"ט (דרמ"צ

(ולכן „כל אשר חפץ ה׳ עשה״[62], שההתהוות היא מבחי׳ הרצון דוקא); אך המוחא היא בחי׳ פנימית יותר, ולכן בה גילוי בחי׳ התענוג העליון הוא ביותר [וזהו מ״ש בע״ח[63] בענין מה שרדל״א „אחזי״ בקרומא דאוירא יותר מבגלגלתא, עיי״ש].

ועפ״ז יובן בנדו״ד, שאף שההשראה שבארון היתה מבחי׳ ממכ״ע, מ״מ האיר בו מבחי׳ העונג העליון שהוא פנימיות הרצון, וזהו ענין הלוחות שבארון.

(כ״ק אדמו״ר הצ״צ[64])

○ **ט. נתלבשה במלכות דאצי׳ ודבריא׳ .. בק״ק דבית ראשון: היינו שבבית ראשון היתה התלבשות ממש במלכות דבריאה.**

וי״ל בטעם הדבר – ע״פ המבואר במ״א[65] בענין שבעים שנה שנתנו האבות[66] ואדה״ר[67] לדוד מחייהם, שדוד הי׳ כללות מדת מלכות דאצילות, משא״כ כל המלכים שאחריו, ואפילו שלמה, הם פרטים בלבד [וע״ד מ״ש[68] „ששים המה מלכות גו׳ אחת היא יונתי גו׳״, ש„ששים המה מלכות״ הן בחינות פרטיות במלכות, משא״כ „אחת היא יונתי״ היא כללות ספירת המלכות[69]]. וכיון שביהמ״ק נבנה ע״י שלמה, הרי אינו ע״י מלכות דאצילות ממש, משא״כ אילו הי׳ נבנה ע״י דוד – הי׳ מאיר בו מלכות דאצילות ממש (רק שהי׳ מאיר ע״י מעבר דבריאה).

ועפ״ז יובן מארז״ל[70] „אמר לו [הקב״ה לדוד] .. אם אתה בונה אותו הרי הוא קיים ואינו חרב לעולם״, דכיון שדוד הוא מלכות דאצילות, ובעולם האצילות כולו מאיר התגלות ע״ק, שאין בו שינויים („אני הוי׳ לא שניתי״[71]) – הרי אם הי׳ נבנה ביהמ״ק ע״י דוד לא הי׳ משתנה ולא הי׳ נחרב.

(כ״ק אדמו״ר הצ״צ[72])

י. מלכות דאצי׳ ודבריא׳ .. הן הנקראות בשם שכינה השורה בק״ק .. ע״י התלבשותה בי׳ הדברות החקוקות בלוחות שבארון: ומ״מ בפרטי המדריגות שבתורה י״ל שהבירורים דבחי׳ מלכות כמו שהיא יורדת בהיכל ק״ק דבריאה הם בתושבע״פ (שהרי תלמוד בבריאה[73]), שצריכה בירור (כמ״ש[74] „במחשכים הושיבני״), והיינו הבירור דעולם הבריאה, שהוא בבחי׳ ירידה ובדרך התעסקות (אף שהוא בדרך ממילא ולא בבחי׳ התלבשות ממש) בענינים המתבררים[75], ע״י עסק התורה בענינים שבהם צ״ל „להבדיל בין הטמא ובין הטהור״[76] ובבירור וליבון הלכתא.

משא״כ הבירור דתושב״כ[77] נעשה ע״י בחי׳ מלכות כמו שהיא באצילות, שהבירורים דמדריגת האצילות הם בדרך ממילא ושלא ע״י התלבשות כלל[75], וזהו שתושב״כ היא חכמה ברורה[78].

(כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב[79])

יא. בק״ק דבית ראשון ע״י התלבשותה בי׳ הדברות החקוקות בלוחות שבארון בנס ומעשה אלהים חיים: אף שבביהמ״ק היו לוחות האחרונות (שלא היו „מעשה אלקים״) – אולי יש לפרש[80] (נוסף על המבואר לעיל[81]), שהכוונה היא שעשרת הדברות שבלוחות היו חקוקות „בנס״ (כמארז״ל[82] „מ״ם וסמ״ך שבלוחות בנס היו עומדין״) „ומעשה אלקים חיים״ (כמ״ש[83] „ויכתוב על הלוחות כמכתב הראשון״).

(כ״ק אדמו״ר[84])

יב. החקוקות: אולי צ״ל: „החקוקים״. (כ״ק אדמו״ר[85])

יג. ומעשה אלהים חיים: יש לבאר טעם הוספת תיבת „חיים״ (שהרי אין לומר שהיא בדרך מליצה בלבד) – בשייכות למה שמבאר אח״כ במוסגר „הוא עלמא דאתכסיא״, כידוע[86] החילוק בין „אלקים״ ל„אלקים חיים״.

(כ״ק אדמו״ר מוהריי״צ[87])

יד. עלמא דאתכסיא: ר״ל בינה דאצילות, הנקראת עלמא דאתכסיא, כמ״ש בזהר[88] בענין „שלח תשלח את האם גו׳״[89].

(כ״ק אדמו״ר הצ״צ[9])

קמז, א). **62)** תהלים קלה, ו. **63)** שם פ״ד. פ״ו. **64)** אוה״ת נשא ע׳ רלג. **65)** סהמ״צ להצ״צ מצות מינוי מלך (דרמ״צ קח, ב ואילך). וראה גם אוה״ת חיי שרה קלד, א. **66)** זח״א קסח, א ואילך. **67)** זהר שם. במדב״ר פי״ד, יב. יל״ש בראשית רמז מא. ועוד. **68)** שה״ש ו, ח־ט. **69)** ראה אוה״ת שם. **70)** מדרש תהלים עה״פ (סב, יג) „ולך אד׳ חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו״. **71)** מלאכי ג, ו. **72)** אוה״ת ואתחנן ע׳ צב. **73)** ראה בארוכה לעיל פנ״ב. וש״נ. **74)** איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א. **75)** ראה לקו״ת במדבר ג, ד ואילך. **76)** לשון הכתוב – שמיני יא, מז. **77)** ובכללות יותר – עסק התורה בענינים שאינם „להבדיל בין הטמא ובין הטהור״, וביותר בעסק פנימיות התורה בידיעת ההשתלשלות והשגת אלקות, שאינו עוסק כלל בעניני הבירורים (אלא דמ״מ גם מזה נעשה בירור ותיקון). **78)** ראה תו״ח חיי שרה קלג, ג ואילך. המשך תרס״ו ע׳ קיז ואילך. ועוד. **79)** המשך תער״ב ח״ה ע׳ א׳תנג ואילך. **80)** לכאורה הכוונה לפרש כן (בלשון אדה״ז „החקוקות .. בנס ומעשה אלקים חיים״) דוקא, אבל בלשון אדה״ז לעיל, שהביא הכתוב „והלוחות מעשה אלקים המה״ – לא שייך לפרש כן, שהרי שם מדובר על הלוחות עצמם ולא על הדברות החקוקות בהם, ובהכרח לפרש כדלעיל (המו״ל). **81)** אות א. **82)** שבת קד, א. **83)** עקב יו״ד, ד. **84)** לקו״ש חי״ד ע׳ 31 הערה 11. **85)** „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות״. **86)** ראה המשך תרס״ו ע׳ תקנו ואילך. סה״מ תרפ״ח ע׳ קל ואילך. **87)** סה״ש תש״ג ע׳ 124. **88)** ח״א קנח, א ואילך – הובא בלקו״ת דרושים לשמע״צ פח, ד. **89)** תצא כב, ז.

◆◇ **בעולם הבריאה כנודע לי"ח] ובבית שני שלא היה בו הארון והלוחות אמרז"ל שלא היתה שכינה שורה בו. פי' מדרגת שכינה שהיתה שורה בבית ראשון שלא כדרך השתלשלות העולמות אלא בבית שני היתה שורה כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצי' במלכות דבריאה ודבריא' במלכו' דיצירה ודיצי' בהיכל ק"ק דעשי' וק"ק דעשי' היה מתלבש בק"ק שבבהמ"ק שלמטה ושרתה בו השכינה מלכות דיצירה המלובשת בק"ק דעשיה. ולכן לא היה רשאי שום אדם ליכנס שם לבד כהן גדול ביה"כ ומשחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו כדאית' בברכו' פ"ק פי' שכינה עמו כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצילות במלכות דבריאה ויצירה ועשיה כי תרי"ג מצות התורה רובן ככולן הן מצות מעשיות וגם התלויות בדבור ומחשבה כמו ת"ת ובהמ"ז וק"ש ותפלה הא קיימא לן דהרהור לאו כדבור דמי**

בעולם הבריאה — כי עולם הבריאה הוא עדיין בבחינת „עלמא דאתכסיא": אמנם הוא בגדר „עולם", אבל עדיין אינו מציאות של „יש" גלוי, **כנודע ליודעי חן** — לעוסקים בחכמת הקבלה]. ונמצא שהתורה, כפי שנתלבשה בעשרת הדברות שבלוחות, לא ירדה לעולם באופן שתהי' כמו עניני העולם הגשמי, אלא נשארה במדרגה שלמעלה מכל העולמות העליונים.

ובבית שני, שלא היה בו הארון והלוחות — שהרי הארון והלוחות נמנים עם חמשת הדברים שהיו בבית ראשון וחסרו בבית שני, **אמרו רז"ל שלא היתה שכינה שורה בו, פירוש** — אין הכוונה שלא היתה בו כלל השראת השכינה השייכת לבית־המקדש, אלא: **מדרגת שכינה שהיתה שורה בבית ראשון, שלא כדרך השתלשלות העולמות** — מדרגת שכינה זו לא שרתה בבית שני, **אלא** שרתה בו מדרגה נמוכה יותר של שכינה, שאינה בערך למדרגת השכינה שבבית ראשון. והיינו, ש**בבית שני היתה שורה** השכינה **כדרך השתלשלות והתלבשות, מלכות דאצילות** מתלבשת **במלכות דבריאה, ומלכות דבריאה** מתלבשת **במלכות דיצירה, ומלכות דיצירה** מתלבשת **בהיכל קדשי קדשים דעשיה** — בספירות חכמה בינה ודעת, הנקראות „היכל קדשי־קדשים", של עולם העשי', **וקדשי קדשים דעשיה** — בעצמו, ללא התלבשות במלכות דעשי', **היה מתלבש בקדשי קדשים שבבית המקדש שלמטה, ושרתה בו** (בבית־המקדש השני) **השכינה** — מדרגת השכינה של **מלכות דיצירה, המלובשת בקדשי קדשים**

אמרז"ל שלא היתה שכינה שורה בו: **יומא כא, ב.** מדרגת שכינה: **ראה אוה"ח ויגש מו, ד שיש כמה מיני גילוי שכינה.** ומשחרב בית המקדש כו': **ברכות ח, א**[10]. **וראה גם תו"א תרומה פ, א**[11]. בברכו' פ"ק: **ו, א.** הא קיימא לן דהרהור לאו כדבור דמי: **ברכות כ, ב. שבת קנ, א. וראה לעיל פל"ז־ח. וש"נ.**

10) לפנינו שם: „מיום **שחרב**". 11) ושם: „משחרב בהמ"ק .. זאת היא בקשת כנס"י מי יתנך כאח לי .. והיינו ע"י עסק התורה, וכמארז"ל משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה (עיין תניא פנ"ג כו')".

○ **טו. לי"ח: בפירוש לשון זה — ראה לעיל פ"ז אות מט.**

טז. בק"ק דעשיה: אפשר שהנקודה כאן מיותרת.

(כ"ק אדמו"ר[90])

יז. ולכן לא היה רשאי שום אדם ליכנס שם: קאי על ביהמ"ק בכלל (ראשון ושני).

(כ"ק אדמו"ר[91])

יח. אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד: פירוש: אין לו להקב"ה התחברות להתאחד ולירד מעצמותו להיות ראש ושורש לעולמות [הן הנאצל והן הנברא — ששניהם אין ערוך ביניהם לגבי המאציל, כנ"ל[10]] אלא ע"י „ד' אמות של הלכה".

(כ"ק אדמו"ר הזקן[14])

יט. ד"א של הלכה: הלכה דוקא, דכיון שההלכה מדברת בענינים גשמיים מאד, כמו גזל ורציחה, וכן במצוות עשה, בעשיית ענינים גשמיים כמו אתרוג ולולב וכדומה — יש בה כחות עליונים שנמשכו מפנימיות ועצמות

90) „הערות ותיקונים בדרך אפשר". הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק). **91)** הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק).

◆◇ **ובבית שני** שנה פשוטה: **ב סיון**. שנה מעוברת: **ד סיון**

דעשיה. ולכן — מפני השראת השכינה שהיתה בבית קדשי־הקדשים שבבית המקדש, **לא היה רשאי שום אדם ליכנס שם** — בבית קדשי־הקדשים שבבית ראשון ושני, **לבד** (מלבד) **כהן גדול ביום הכפורים.**

ומשחרב בית המקדש — ועמו בית קדשי־הקדשים שבבית המקדש, והרי נתבאר לעיל שהתלבשות השכינה היא תמיד ב„היכל קדשי־קדשים", שהוא לבוש לאור השכינה, ואם־כן, באיזה „היכל קדשי־קדשים" מתלבשת השכינה מעתה? ולזה יבאר אדה"ז להלן, שהתורה ומצוותי' הן הן „היכל קדשי־הקדשים" והלבוש לאור השכינה: **אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד** — התורה היא „היכל קדשי־הקדשים" המחבר את הקב"ה עם העולם, היינו ש„הקדוש" — אור שהוא קדוש ומובדל, אור השכינה — יהי' „ברוך", יומשך בעולם. **ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו, כדאיתא בברכות פרק קמא. פירוש שכינה עמו** — כלומר שבמצבו זה, בהיותו נברא בעולם הזה הגשמי, מאיר בו אור השכינה — הכוונה בזה היא למדרגת השכינה השורה **כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצילות במלכות דבריאה ויצירה ועשיה.** והטעם שבאופן זה של השראת השכינה מוכרחת להיות התלבשות גם במלכות שבעולם העשי' הוא, **כי תרי"ג מצות התורה, רובן ככולן** (רובן וכמעט כולן) **הן מצות מעשיות** — שענינן הוא עשי'; וכיון שבמצוות אלו מתלבש אור השכינה בענין של מעשה ועשי' — צריך הדבר להיות על־ידי התלבשות גם במלכות שבעולם העשי'. **וגם** המצוות **התלויות בדבור ומחשבה, כמו תלמוד תורה וברכת המזון וקריאת שמע ותפלה** — שנדרשת בהן גם מחשבה וכוונה בשעת הדיבור: בתלמוד־תורה — להבין את הנלמד, ובברכת־המזון, קריאת־שמע ותפלה — נדרשת כוונה; ואם־כן, הרי מצוות אלו אין ענינן מעשה ועשי' — מכל מקום, **הא קיימא לן דהרהור לאו כדבור דמי** — הרהור אינו נחשב כדיבור, **ואינו יוצא ידי חובתו** בענינים אלו **בהרהור**

אור א"ס שבבחי' אבא דאצילות, ולכן דוקא ע"י לימוד ההלכה מוסיפים כח בעליון, שיהי' יורד מעצמותו להתלבש באצילות, באורות וכלים מכלים שונים[92] [וכנ"ל[93], שדוקא הדברים התחתונים שנפלו למטה ביותר בקליפת נוגה — ניתן בהם בבחי' התלבשות כח עליון ביותר, שאינו נמצא במדריגה עליונה מהם בהשתלשלות, ולכן ניתוסף על ידם כח במדריגה העליונה].

(כ"ק אדמו"ר הזקן[94])

כ. אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו .. כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצילות במלכות דבריאה ויצירה ועשיה: אפ"ל דזהו עכשיו דוקא, אבל התנאים (הנקראים איתנים[95]) היו יכולים להמשיך (ע"י עבודתם בבחי' רצוא ושוב) גילוי אור הבריאה שלא ע"י היצירה, שהו"ע גילוי עלמא דאתכסיא (וכמשל שהובא בלקו"ת[96] מענין הנופח בגחלת להוציא גילוי השלהבת, שהגילוי הוא לפי כח הנופח).

ולכן יכלו התנאים לעשות נסים מופלאים היוצאים מגדר הטבע, ע"י עסק תורתם (כמבואר בלקו"ת[97]), לפי שהם ממשיכים ההנהגה מעולם הבריאה, שהיא למעלה מטבע עוה"ז (כנ"ל בפרקין), ולכן יש ביכלתם לשנות את הטבע.

וזהו שארז"ל[98] „וכל דבריהם כגחלי אש":

„אש" — קאי על התורה, „כי התורה משולה לאש כמ"ש[99] הלא כה דברי כאש"[100], וכמ"ש[101] „מימינו אש דת גו'", וניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה[102]. אלא ש„אש" היא (התורה כמו שהיא) באצילות[103] (כידוע[104] שד' היסודות אש רוח מים עפר הם נגד ד' עולמות אבי"ע), משא"כ התורה כמו שירדה למטה. ולכן דוקא התנאים, שיכולים לגלות ההעלם — „דבריהם כגחלי אש".

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ[105])

כא. תרי"ג מצות התורה .. כמו ת"ת ובהמ"ז וק"ש ותפלה: ראה לעיל פל"ח אות ט. פמ"א אות סא.

---

92) וזהו שמצינו (שבת לג, ב) בענין רשב"י, שהי' בצער גדול במערה והי' עד צווארו בחול כו', ועיקר התועלת מזה הי' שנעשה עי"ז מחודד בפלפול הלכות בכ"ד פירוקי, אף שפלפול ההלכות נקרא „דבר קטן" (סוכה כח, א) מצד התלבשותו בענינים גשמיים (ראה גם „ליקוט פירושים" לעיל פנ"ב הערה 49). וכיו"ב הו"ע לימוד התורה של שאר התנאים. ולכן נקראים התנאים בשם „בונים", „שעוסקין בבנינו של עולם" (ראה שבת קיד, א. ברכות בסופה. וראה גם סידור (עם דא"ח) ח"ב תמח, ב. וש"נ), כי ענין הבנין הוא התחברות מכמה דברים נפרדים, וכמו כן התנאים, שע"י ששונים הלכות שעוסקות בדברים הנפרדים, מוסיפים עי"ז כח בעליון להיות יורד מעצמותו להתלבש באצילות, והוא הנקרא „בנינו של עולם". **93)** ראה גם לעיל אות ג. לעיל פנ"ב אות יא.

94) סידור (עם דא"ח) ח"א קנב, ג ואילך. **95)** זהר ח"ב קי, ב. ח"ג רעח, סע"ב. תקו"ז תכ"א (מג, סע"ב ואילך). וראה תו"א שמות מט, סע"ב ואילך. אוה"ת שמות ע' טו. **96)** תזריע כג, א. **97)** שם כב, ג ואילך. **98)** אבות פ"ב מ"י. **99)** ירמי' כג, כט. **100)** מדרש שמואל לאבות שם. **101)** ברכה לג, ב. **102)** תנחומא ר"פ בראשית. דב"ר פ"ג, יב. שהש"ר פ"ה, ט (ו). מדרש תהלים צ, יב. ירושלמי שקלים פ"ו סה"א. סוטה פ"ח סה"ג. זהר ח"ב פד, א. ח"ג קלב, א. פרש"י ברכה שם. שה"ש ה, טז (ד"ה שחורות). **103)** ראה לקו"ת נצבים מד, ג. תו"א יתרו סח, ב. **104)** ראה ע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחלתו. לקו"ת שה"ש ד, ד. ועוד. **105)** אוה"ת שה"ש ע' תפא.

ליקוטי אמרים

ואינו יוצא ידי חובתו בהרהור וכוונה לבד עד שיוציא בשפתיו וקי"ל דעקימת שפתיו הוי מעשה ותרי"ג מצות התורה עם שבע מצות דרבנן בגימטריא כת"ר שהוא רצון העליון ב"ה המלובש בחכמתו יתברך המיוחדות באור א"ס ב"ה בתכלית היחוד וה' בחכמה יסד ארץ היא תורה שבעל פה דנפקא מחכמה עילאה כמ"ש בזהר דאבא יסד ברתא. וז"ש הינוקא דנהורא עילאה דאדליק על רישיה היא שכינתא אצטריך למשחא פי' להתלבש בחכמה הנק' שמן משחת קדש כמ"ש בזהר ואינון עובדין טבין הן תרי"ג מצות הנמשכות מחכמתו ית' כדי לאחוז אור השכינה בפתילה היא נפש החיונית שבגוף הנקראת פתילה עד"מ כי כמו שבנר הגשמי האור מאיר ע"י כליון ושריפת הפתילה הנהפכת לאש כך אור השכינה שורה על נפש האלהית על ידי כליון נפש הבהמית

[עה, א]

ואינו יוצא ידי חובתו בהרהור (אפילו במחשבה הקרובה לדיבור, שהאדם חושב כיצד לדבר, שהיא הנקראת בשם „הרהור") **וכוונה לבד** (בלבד), **עד שיוציא** את התיבות **בשפתיו, וקיימא לן דעקימת שפתיו הוי מעשה** — עיקום השפתיים בעת הדיבור נחשב למעשה; ונמצא שגם במצוות אלו ישנו ענין של מעשה ועשי'.

ועתה יבאר אדה"ז הטעם שדוקא „ד' אמות של הלכה" באות במקום קודש־הקדשים, ולא „עוסק בתורה" סתם, אף שגם אז „שכינה עמו": **ותרי"ג מצות התורה עם שבע מצות דרבנן בגימטריא כת"ר, שהוא רצון העליון ברוך הוא** — הרצון נקרא „כתר", כי הרצון הוא ענין של „מקיף", בדוגמת הכתר שהוא מקיף על הראש והמוחין, **המלובש** (הרצון העליון) **בחכמתו יתברך** — נוסף על ענין החכמה שבתורה, שבירידתה למטה הרי היא נעשית „היכל

◇◆ **וז"ש הינוקא** שנה פשוטה: **ג סיון.** שנה מעוברת: **ה סיון**

זה במאו"א אות ז סקי"ג. וראה לקו"ש חכ"ט ע' 105. וש"נ. כת"ר שהוא רצון העליון ב"ה: **נתבאר בארוכה באגה"ק שם.** וה' בחכמה יסד ארץ: **משלי ג, יט.** ארץ היא תורה שבעל פה: **זח"א רמז, ריש ע"ב.** כמ"ש בזהר דאבא יסד ברתא: **ח"ג רנח, א (ברע"מ).** וז"ש הינוקא כו': **זהו סיום הענין דלעיל פנ"א.** הינוקא: **זח"ג קפז, א — הובא לעיל פל"ה.** שמן משחת קדש: **תשא ל, כה. לא.** כמ"ש בזהר: **ראה זח"ג לד, א. לח, ב (ובהגהת ניצוצי אורות להחיד"א שם אות א).** כליון נפש הבהמית והתהפכותה .. בצדיקים: **כנ"ל פ"י.**

כב. ותרי"ג מצות התורה עם שבע מצות דרבנן בגימטריא כת"ר שהוא רצון העליון ב"ה: טעם הוספה זו — כי עדיין צריך להבין הדיוק דדוקא „ד' אמות של הלכה" בא במקום קה"ק, **ולא עוסק בתורה סתם, אף שגם אז שכינה עמו. ולזה מבאר שבלימוד ההלכה יש גם מעלת** הרצון **(כמבואר בארוכה באגה"ק[106]).**

(כ"ק אדמו"ר[107])

כג. ותרי"ג מצות התורה עם שבע מצות דרבנן בגימטריא כת"ר: להעיר מדלקמן אגה"ק סכ"ט: „והנה ז' מצוות דרבנן אינן נחשבות מצות בפני עצמן כו'".

(כ"ק אדמו"ר[85])

כד. שבע מצות דרבנן: בספר החינוך[108] **חשיב ז' מצוות דרבנן: הלל, ברכות, חנוכה, פורים, נר שבת, עירובין, נט"י. ובמגלה עמוקות[109]: „וסימנך נ"ע בשמח"ה"[110].**

(כ"ק אדמו"ר[85])

כה. המיוחדות: לשון רבים, דקאי הן על רצון והן על **חכמה[111].**

(כ"ק אדמו"ר[85])

כו. אצטריך למשחא .. ואינון עובדין טבין: ראה לעיל פל"א אות כט הערה 51.

כז. כמו שבנר הגשמי האור מאיר ע"י כליון ושריפת

106) סכ"ט. **107)** שיעורים בספר התניא ע' 738. **108)** בסוף המפתחות. **109)** אופן עה (הובא בילקוט חדש ערך מצוות ס"ק עה). **110)** ר"ת: נטילת ידים, עירובין, ברכות, (נר) שבת, מגילה, חנוכה, הלל. וראה הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תש"ח ע' 165. **111)** ראה גם

קדשי־קדשים" לשכינה (כנ"ל), ניתוסף כאן גם ענין הרצון, שהוא למעלה גם מהחכמה, **המיוחדות** (חכמתו ורצונו ית') **באור אין סוף ב"ה בתכלית היחוד**. וזוהי המעלה ב"ד' אמות של הלכה", כי בהלכה דוקא ישנה גם מעלת הרצון, מאחר שהיא מפרשת את המצוות שהן רצונו ית'. ואף שהאמור לעיל שהתורה נמשכת מ"חכמה עילאה" נאמר על התורה שבכתב, יבאר אדה"ז שגם התורה שבעל־פה נמשכת מהחכמה: **וכתיב ה' בחכמה יסד ארץ, היא תורה שבעל פה** — שנקראת "ארץ", ו"ארץ" זו יסד הקב"ה בחכמה, **דנפקא** (יוצאת) התורה שבעל־פה **מחכמה עילאה, כמ"ש בזהר דאבא** (חכמה) **יסד ברתא** (מלכות) — ש"ברתא" היא התורה שבעל־פה, כאמור בהקדמת תיקוני זהר: "מלכות פה, תורה שבעל־פה קרינן לה".

ועתה יסיים אדה"ז את ביאור הענין שהתחיל לבאר לעיל (פנ"א) לתוספת ביאור לשון ה"ינוקא" בזהר, שאור השכינה השורה על האדם "צריך למשחא" (לשמן), ומסיק "ואינון עובדין טבין", דהיינו מעשה המצוות; ולכאורה, מהי שייכות מעשה המצוות לחכמה, שהיא הנקראת שמן? וזהו שמבאר להלן: **וזהו שאמר הינוקא דנהורא עילאה דאדליק על רישיה היא שכינתא אצטריך למשחא** — האור העליון המאיר על ראש האדם, שהיא השכינה, צריך ל"שמן", **פירוש** שהאור העליון (השכינה) צריך **להתלבש בחכמה, הנקראת שמן משחת קדש** — "קודש" הוא חכמה, **כמ"ש בזהר** — ש"שמן משחת קודש" הוא החכמה; ואור השכינה צריך להתלבש בה, כמו שנתבאר לעיל שהחכמה (ה"מוחין") היא הכלי והלבוש לאור השכינה, וחכמה זו היא החכמה המלובשת בתורה. ומה שמסיים בזהר שם (מדברי הינוקא): **ואינון עובדין טבין** — השמן הוא מעשים טובים, מעשה המצוות, דלכאורה מהי שייכות מעשה המצוות ל"שמן", שהוא חכמה — מבאר אדה"ז: **הן תרי"ג מצות הנמשכות מחכמתו ית'** — המצוות עצמן נמשכות מהחכמה. והטעם שאין די בתורה בלבד, שהיא ה"שמן" (חכמה), ויש צורך גם ב"עובדין טבין", מעשה המצוות הנמשכים מחכמה — הוא **כדי לאחוז אור השכינה בפתילה** — כדי להמשיך את אור השכינה שיאיר בנפשו האלקית של האדם, אין די ב"שמן" (חכמה), שהוא נכלל כולו בשלהבת, אלא יש צורך גם ב"פתילה", הנשרפת על־ידי האש, והיא הפועלת שהאש, שטבעה להימשך כלפי מעלה, תיאחז בנר; ובנפש האדם — הפתילה **היא נפש החיונית שבגוף** — הנפש המחי' את הגוף בחייו הגשמיים, **הנקראת פתילה על דרך משל** — כשם שב"פתילה" הגשמית, החלק העליון של הפתילה נשרף על־ידי האש — כך נשרפים לבושי המחשבה, הדיבור והמעשה של הנפש הבהמית, באש אור השכינה, על־ידי המחשבה, הדיבור והמעשה בתורה ובמצוות; **כי כמו שבנר הגשמי, האור מאיר ע"י כליון ושריפת הפתילה הנהפכת לאש, כך אור השכינה שורה על נפש האלהית** — שהיא ה"נר", כמ"ש (משלי כ, כז) "נר ה' נשמת אדם", **על ידי כליון נפש הבהמית והתהפכותה**

הפתילה .. כך אור השכינה שורה על נפש האלהית על ידי כליון נפש הבהמית והתהפכותה .. כי ע"י התהפכות נפש הבהמית .. נעשה בחי' העלאת מ"ן להמשיך אור השכינה היא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה .. ובזה יובן היטב מ"ש כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא: צריך ביאור: מדוע דוקא "בזה" — היינו המבואר לפנ"ז בענין כליון והתהפכות נפש הבהמית **— יובן הענין ד"אש אוכלה הוא", והרי לכאורה ענין זה שייך גם מצד עבודת** נפש האלקית גופא, **דמכיון שהנה"א בהיותה למטה ה"ה במדידה והגבלה, וממילא שייך בה ענין העבודה, א"כ יכולה עבודה זו להיות ה"פתילה" שבה שורה "ה' אלקיך אש אוכלה הוא", גם לולא העבודה עם הנה"ב [ובפרט ע"פ הסיום "כמ"ש במ"א", שהכוונה בזה היא לענין זה כפי שנתבאר בלקו"ת[112], ושם נתבאר ענין הפתילה והעצים כמו שהוא** בנה"א גופא**]?**

והביאור בזה:

המדובר בתניא כאן הוא (לא אודות המשכת אלקות סתם, אלא) אודות המשכת "אור השכינה היא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה**", דהיינו המשכת** העצמות**, למעלה מכל הגילויים (שהמשכה זו היא בכח נש"י דוקא, להיותם מושרשים למעלה מכל הענינים, ועד להעצמות).**

והמשכה זו (המשכת העצמות) היא דוקא ע"י התהפכות נפש הבהמית**, מצד מעלת "יתרון האור** מן החושך**", משא"כ עבודת נה"א (אפילו שלימות העבודה) כמו שהיא מצד עצמה ("יתרון האור" בלבד) — מגעת רק בבחי' ד' אותיות שם הוי', עד לבחי' "קוצו של יו"ד", היינו בחי' הגילויים (ש"להם** ירידה **מאור פניו ית"[113]), אבל אין בכחה להמשיך מהעצמות (ובלשונו כאן — "גילוי** אור א"ס ב"ה**").**

ולכן "בזה" (דוקא) — היינו בהמבואר לעיל בענין התהפכות נפש הבהמית **— "יובן** היטב **(היינו בעומק יותר ובמדריגה נעלית יותר) מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא".**

(כ"ק אדמו"ר[114])

---

112) לעיל אות כב. **113)** נסמן במ"מ כאן. **114)** לעיל פל"ו. תו"מ חס"ב ע' 403 ואילך.

ליקוטי אמרים

והתהפכותה מחשוכא לנהורא — מחושך הקליפה לאור הקדושה, **וממרירו למתקא** — ממרירות הקליפה למתיקות הקדושה, **בצדיקים** — שבהם מתקיים ענין זה, שמהפכים את מהות ועצמות נפש הבהמית, המדות והשכל שבה, מרע לטוב ולקדושה; **או לפחות ע״י כליון לבושיה** של הנפש הבהמית, **שהן מחשבה דבור ומעשה** — שהיו לפני כן לבושים של הנפש הבהמית, שהיא נפש של קליפה, **והתהפכותן מחשך הקליפות לאור ה׳ אין סוף ב״ה, המלובש ומיוחד במחשבה דבור ומעשה של תרי״ג מצות התורה, בבינונים** — שבהם אין מהות ועצמות הנפש הבהמית מתהפכת לטוב ולקדושה כבצדיקים, אלא רק לבושי המחשבה, הדיבור והמעשה של הנפש הבהמית

והתהפכותה מחשוכא לנהורא וממרירו למתקא בצדיקים או לפחות ע״י כליון לבושיה שהן מחשבה דבור ומעשה והתהפכותן מחשך הקליפות לאור ה׳ א״ס ב״ה המלובש ומיוחד במחשבה דבור ומעשה של תרי״ג מצות התורה בבינונים כי ע״י התהפכות נפש הבהמית הבאה מקליפ׳ נוגה מחשוכא לנהורא וכו׳ נעשה בחי׳ העלאת מ״ן להמשיך אור השכינה היא בחי׳ גילוי אור א״ס ב״ה על נפשו האלהית שבמוחין שבראשו ובזה יובן היטב מ״ש כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא וכמ״ש במ״א:

נשלם חלק ראשון בעז״ה ית׳ ויתׂ׳

כליון לבושיה .. בבינונים: **כנ״ל פי״ב־ג.** כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא: **ואתחנן ד, כד.** וכמ״ש במ״א: **אולי הכוונה להנדפס בלקו״ת ר״פ אחרי (כה, ג ואילך).**

כח. **מחשוכא לנהורא וממרירו למתקא:** ראה לעיל פ״י **אותיות לג־לד.**

כט. **ובזה יובן היטב מ״ש כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא: להעיר מתו״א ביאור לד״ה וקיבל היהודים[115].**

(ב״ק אדמו״ר[85])

ל. **ובזה יובן היטב מ״ש כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא וכמ״ש במ״א:** וז״ל בלקו״ת ר״פ אחרי: „צריך להבין מ״ש כי ה׳ אלקיך אש אוכלה הוא. פי׳ ע״ד משל כשם שהאש אינו מאיר .. עד שנאחז בפתילה או בעצים, כי טבע האש להסתלק למעלה לשרשו ויסודו, כך .. עד״מ להיות טבע ובחי׳ הסתלקות למקורא ושרשא דכולא .. הוא ע״י מעשה התחתונים דוקא .. והם הם כדמיון הפתילה והעצים שבהם נאחז האור שלא יסתלק למעלה ח״ו .. והנה כשם שהאש אינו נתפס ונאחז היטב בפתילה או בעצים להאיר על הארץ כ״א כשהוא אש אוכלה, דהיינו כשהיא אוכלת מה שמאחיזין בה, שהפתילה או העצים יהיו נוחין ומוכשרין להתאכל ולכלות בה, כך אין אור ה׳ נאחז יפה ושורה בנפש האדם .. כי אם בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית׳״.

ועפ״ז יש לקשר ענין זה, שהוא הסיום דח״א שבספר התניא, עם ההתחלה דשער היחוד והאמונה [כמנהג ישראל לקשר הסיום עם ההתחלה שלאח״ז[116], ועאכו״כ בנדו״ד — ע״פ הידוע[117] שבתחלה הי׳ בדעת אדה״ז לקבוע את שער היחוד והאמונה לפני לקוטי אמרים, ובסופו של דבר קבעו לאחריו, כך שבודאי יש ביניהם קשר והמשך המובן גם ע״פ שכל] — כי כדי להיות „נוחין ומוכשרין להתאכל .. בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית״׳ צ״ל דוקא ענין האמונה, שהרי השכל מצ״ע הוא קר כמים, ולכן מוכרח להיות ענין האמונה, שעל ידה פועלים ביטול בהשכל, שיהי׳ בו ענין הרגש וההתלהבות.

וענין זה שייך גם להמבואר בהמשך שעהיוה״א[118] — כי כדי שתהי׳ פעולת הביטול („אש אוכלה״) גם בדברים הגשמיים שבהם נתלבשו המצוות, הנה האפשרות לזה היא ע״י ש„לעולם ה׳ דברך נצב בשמים״[119], שבכל הנבראים ישנו „כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו״, ו„בהסתלקות

115) מג״א צז, א (ושם: „ויובן .. ע״פ מ״ש כי הוי׳ אלקיך אש אוכלה הוא .. מי הוא הגורם שיומשך האש ממקורו האש היסודי, זהו הפתילה והעצים שהן הכלים שבהן נאחז האור ואז נמשך ומאיר ומתגלה למטה, משא״כ בהעדר הפתילה מסתלק האש למקורו האש היסודי מהגילוי אל ההעלם ונעשה חשך למטה. והנמשל יובן למעלה שיש אור וכלי בע״ס. האור הוא גילוי והמשכה מהמאציל העליון ב״ה והכלי הוא בחי׳ ע״ס חו״ב חג״ת כו׳ שהן בחי׳ כלים שבהן נמשך ונאחז האור מאין סוף ברוך הוא״). **116)** ראה טור או״ח סתרס״ט. נוסח רשות לחתן בראשית. **117)** ראה לעיל בלקוטים (ס״ע ח ואילך) אות לא. וש״נ. **118)** פ״א־ב. **119)** תהלים קיט, פט.

מתהפכים לטוב, על־ידי המחשבה, הדיבור והמעשה של התורה והמצוות שהם מקיימים; ואצלם זהו ענין שריפת ה„פתילה״ של הנפש החיונית, שעל־ידה שורה אור הקדושה, **כי ע״י התהפכות נפש הבהמית הבאה מקליפת נוגה** ומתהפכת **מחשוכא לנהורא וכו׳, נעשה בחינת העלאת מ״ן** — ר״ת „מיין נוקבין״, והכוונה היא להתעוררות שמצד עבודת המקבל, המעוררת למעלה **להמשיך אור השכינה** — לא רק כמו ה„שמן״ (חכמה), דהיינו התורה, שהיא כלי לאור השכינה לקבל בו את האור, אלא היא פועלת להמשיך את אור השכינה, אשר המשכה זו **היא בחינת גילוי אור אין סוף ב״ה על נפשו האלהית שבמוחין שבראשו.** וזהו שאמר ה„ינוקא״, ש„ההוא נהורא דאדליק על רישי״, האור שעל הראש וה„מוחין״ של האדם, „איצטריך למשחא, ואינון עובדין טבין״, דהיינו שיש צורך במעשה המצוות הנמשכות מחכמתו ית׳ (כנ״ל), כי המצוות פועלות שה„פתילה״, הנפש החיונית, תישרף באור השכינה המאיר על ראשו.

ובזה יובן היטב מ״ש כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא — „ה׳ אלקיך״ הוא (א) „אש״ (ב) „אוכלה״, שהכוונה בזה היא: כשם שאי־אפשר לאש להיאחז בדבר, אלא על־ידי שהדבר נשרף על־ידי האש — כך מאיר אור השכינה על נפש האדם („ה׳ אלקיך״ — שה׳ יהי׳ „אלקיך״, אלקה שלך) דוקא על־ידי שהוא „אש אוכלה״, שהוא שורף ומכלה את פתילת הנפש החיונית, כלומר שהנפש החיונית שמהקליפה נשרפת ומתהפכת לאש של קדושה, **וכמו שנתבאר במקום אחר** — שדוקא הביטול, שהאדם מבטל עצמו לפני השי״ת ומתבטל ממציאותו, כדבר הנשרף שמאבד את מציאותו, הוא הממשיך על האדם את אור השכינה.

נשלם חלק ראשון בעזרת ה׳ יתברך ויתעלה

כח הבורא ח״ו ישוב הנברא לאין ואפס ממש״, במכ״ש וק״ו מקריעת ים סוף, ש„אילו הפסיק ה׳ את הרוח כרגע היו המים חוזרים ונגרים כו׳״[120]. (כ״ק אדמו״ר[121])

לא. ית׳ ויתʼ: היינו שנמשך למטה („יתברך״, ברכה מלשון המשכה[122]) כפי שהוא בתכלית העילוי („יתעלה״). (כ״ק אדמו״ר[123])

◓

קיצור (שני) נא־נג

נתבאר בתוספות ביאור לשון הינוקא, עם ביאור השראת השכינה מה ענינה, עיי״ש.

120) ואע״פ שישנו גם ענין „צמצום ומניעת התפשטות החיות .. מלירד ולהתגלות על הנבראים להחיותם ולקיימם בגילוי, כי אם בהסתר פנים״ (שם פ״ד) — הרי „הן הן גבורותיו של הקב״ה״ (יומא סט, ב — לגירסת היל״ש עקב רמז תרנו), ואדרבה: „שורש הה׳ גבורות הוא בוצינא דקרדוניתא, שהיא גבורה עילאה דעתיק יומין״ (שעהיוה״א שם). **121)** תו״מ חמ״ז ע׳ 210 ואילך. **122)** ראה תו״א מקץ לז, ג. ובכ״מ. **123)** תו״מ תשמ״ט ח״ב ע׳ 91.